

Barta Andrea: Mágikus nyelvtörténet

Az ókori Pannoniában beszélt latin nyelv, és általában a Római Birodalom egyes területeire jellemző dialektusok megismerése régóta foglalkoztatja a kutatást, hiszen ezek olyan folyamatokat mutathatnak, melyek több lépcsőben, végső soron az újlatin nyelvek kialakulásához vezettek. A területi változások és a nyelvföldrajzi tagolódások vizsgálata a latin esetében régóta kihívás elé állítja a nyelvészeket, hiszen csak írásos szövegelemek állnak rendelkezésünkre. Az ezeken a forrásokon felbukkanó, rendszert mutató betűtévésztesek, valamint a klasszikus latintól való alaktani, mondattani, lexikai eltérések egymáshoz viszonyított gyakorisága tudja kirajzolni egy terület jellegzetességeit.

Pannonia esetében a mindennapi, beszélt nyelv, a vulgáris latin tanulmányozására alkalmas források legnagyobb részét – éghajlati és történelmi okokból – a kőfeliratok teszik ki. Itt hagyományosan nem maradnak fenn papiruszok, viasztáblák és további olyan szöveghordozók, melyek a hétköznapi élet során, különösebb nyelvi ellenőrzés nélkül született feljegyzéseket, leveleket tartalmaznak. Ezért különleges jelentőséggel bírnak azok a latin feliratos ólomlemezek, melyek az utóbbi években régészeti ásatásokról kerültek elő. A modern néven átoktábláknak nevezett leletek titkosan végzett szertartások kellékei az ókori mediterráneumban és a római birodalom provinciáiban. Isteni erőknek szánt üzenetként születtek meg, mágusok készítették őket olyan megrendelők számára, akik már nem bíztak abban, hogy gondjaikat földi keretek között meg tudják oldani. A műfaj laza keretei között megfogalmazott szövegek sem estek át többszörös átnézésen, javításon – hitelesebben közvetítik számunkra azokat a beszélt nyelvi jelenségeket, amelyek a lejegyzett szöveget befolyásolhatták. Az átoktáblák vizsgálata újabb adatokkal tudja bővíteni a latin nyelv változásait érintő kutatásokat.

Időpont: 2021. november 4. 11 óra

Helyszín: Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest 1068 Benczúr u. 33. földszinti előadóterem

ÉS online

Zoom: <https://us02web.zoom.us/j/81197666696?pwd=MGhsWUo1VlEvbnZVd0d6Vloxa25idz09>
Meeting ID: 811 9766 6696
Passcode: 743073

Szervező: Nyelvtudományi Kutatóközpont, Történelmi Nyelvészeti és Uralisztikai Intézet,

Latin nyelvtörténelmi és dialektológiai kutatócsoport

